

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В 2000-2010 РР.

Іванякова А. В.

Науковий керівник: Чуприна О. А., к.е.н.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

З переходом України до соціально орієнтованої економіки, формуванням нової стратегії розвитку державної статистики відбулися якісні зміни в підходах до суті категорії зайнятості населення і її оцінці. Це активізує перегляд підходів до реалізації державної політики занятості і потребує принципово нової статистичної інформації про зміни на ринку праці. Ріст ролі занятості населення, особливо в рамках міжрегіонального порівняння, потребує нових підходів до її статистичної оцінки.

Прямим показником зайнятості являється безробіття. Безробіття є однією із головних соціально-економічних проблем ринкового суспільства, це складна і серйозна проблема для економічно розвинутих країн. Актуальність теми полягає в тому, що проблема зайнятості населення стала однією із гостріших соціальних проблем, з якими зіткнулось людство ще в XXI столітті. Безробіття несе з собою не лише бідність значним прошаркам населення, а і духовну, моральну, етичну деградацію людей. Тому вирішення проблеми занятості населення стоїть в числі найважливіших, першочергових задач в будь-якій цивілізованій країні.

В Україні чисельність працездатного населення, зайнятого у всіх сферах економіки зменшується. Лише за офіційними даними Україна по рівню безробіття посідає третє, після Вірменії і Грузії, місце серед країн СНГ.

З переходом України до ринкових відносин велике значення стало приділятися аналізу балансу трудових ресурсів, який представляє собою систему статистичних показників, що відображають кількісні характеристики двох найважливіших складових використання трудових ресурсів: формування і розподілення трудових ресурсів по сферах і видам економічної діяльності.

Статистичний аналіз кількісних характеристик формування трудових ресурсів здійснюється за допомогою наступних показників: абсолютний приріст трудових ресурсів, темп росту, коефіцієнт зайнятості населення, загальна чисельність безробітних, офіційно зареєстровані в службах зайнятості, загальний коефіцієнт безробіття, коефіцієнт офіційно зареєстрованого безробіття.

В ході даного дослідження були використані наступні методи статистичного аналізу: індексний метод, графічний метод, метод порівняння, метод середніх і відносних величин.

В загальному розумінні ринок праці – система соціально-економічних і юридичних відносин в суспільстві, норм і інститутів, призначених забезпечити нормальний неперервний процес відтворення робочої сили і ефективніше використання праці.

Аналізуючи стан ринку праці України за 2000-2010 роки, можна зробити наступні висновки: рівень економічно активного населення був практично стабільним. Рівень безробіття коливається в районі 10% у зіставленні з економічно активним населенням відповідної вікової групи. Доля економічно активного населення в віці 15-70 років в 2000 році становила 46,2%, а в 2010 - 48,2%. Безробітне населення можна розбити на групи в залежності від причин незанятості. Більшість громадян на протязі вказаного періоду являються безробітними через звільнення з економічних причин, друге місце в цьому рейтингу займає причина – звільненні з особистого бажання; також великий процент займає не працевлаштування випускників загальноосвітніх і вищих

учбових закладів. Максимальна доля звільнених з економічних причин спостерігається в 2009 році, що пов'язано з економічною кризою, яка спричинила масове звільнення працюючих. По даним держкомстату щорічно близько 80% безробітних – ті, які раніше мали роботу, тобто втратили її по різних причинах. В зв'язку з цим виділяють безробіття по тривалості незанятості. Найбільшу долю в даному розподіленні займає незанятість на протязі 12 і більше місяців. Частіше всього це ті люди, які ведуть пасивні пошуки роботи, їх задовольняють державні виплати по безробіттю, вони вважають, що краще знаходитися в статусі «безробітний» і отримувати кошти, ніж за ту ж грошову суму працювати. Громадяни, які являються спеціалістами, цінують свої знання і можливості, і оцінюють їх вище виплат по безробіттю, намагаються як можна швидше працевлаштуватися, щоб реалізувати свої можливості і отримувати за них гідну винагороду. І навпаки, люди з низьким рівнем можливостей, усвідомлюючи, що величина виплат по безробіттю – рівень їх реалізації, вирішують не витратити зусиль і залишатись в даному положенні.

Як відомо, безробіття розрізняється за статевою ознакою. Не дивлячись на те, що в нашій країні не існує статевої дискримінації, розбіжності в зайнятості між чоловіками і жінками помітні.

Заробітна плата – це компенсація, яку робітник отримує в обмін за свою працю. Реальна зарплата досліджуваного періоду має тенденцію до збільшення в кожному наступному році, лише в 2009 році спостерігається її зниження (90,8%), даний факт зв'язаний з економічною кризою. Починаючи з 2002 року середня заробітна плата стала покривати прожитковий мінімум, що говорить про покращення економічної ситуації і життя населення в країні, і відповідно – про економічний ріст.

Заробітна плата в різних регіонах країни відрізняється (рис. 1). Це пов'язано, в першу чергу, з географічним положенням регіону, що дає чимало вигідних можливостей.

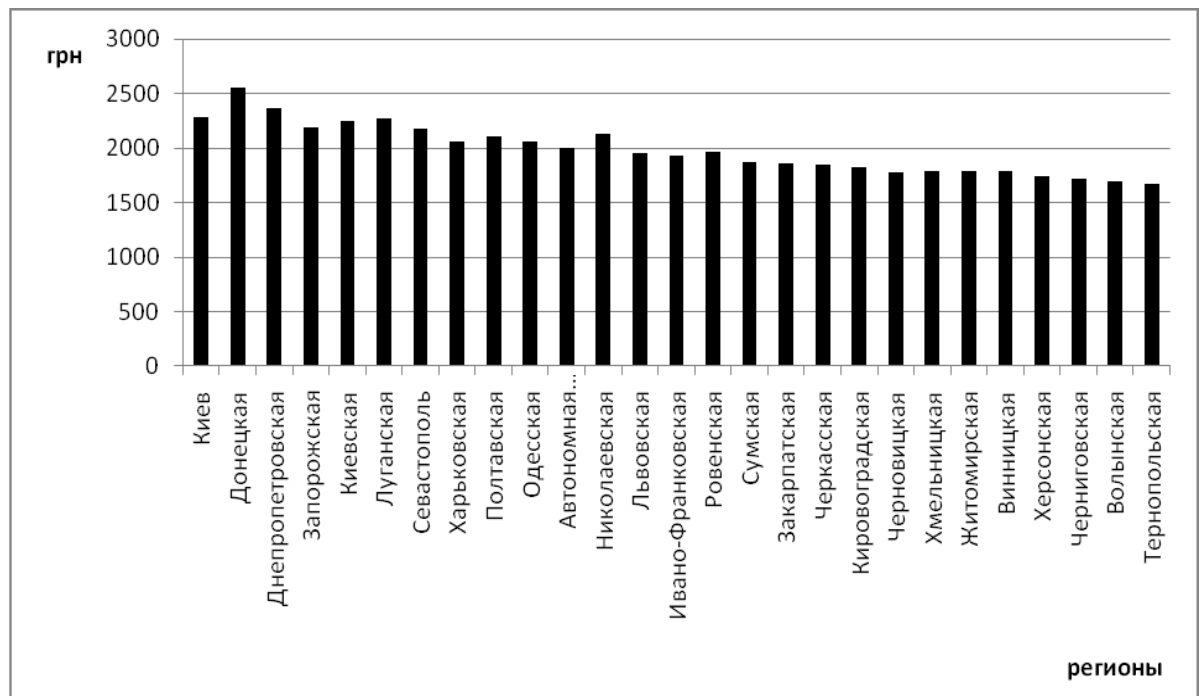

Рис 1. Заробітна плата за регіонами України у 2010 р.

Жителі східних областей України отримують вищу зарплату, так як географічне положення Донецької і Дніпропетровської областей дозволяє проводити більш активне економічне життя; окрім стандартних вакансій, притаманних всім регіонам, тут ще є попит на робочу силу добувного сектору. Найнижча заробітна плата спостерігається в західних регіонах, а саме – в Тернопільській і Волинській областях. Розуміється, це пояснюється низьким

розвитком, або, навіть відсутністю, промисловості в даних регіонах. Найвища зарплата – в Києві, що обумовлюється історичною сформованістю даного міста як столиці України. показує рівень заробітної плати по регіонах України.

З одного боку, в ході радикальних економічних перетворень в Україні вияснилося, що сильних соціальних потрясінь в сфері зайнятості, про які часто попереджувала преса, поки що не спостерігається. Офіційне безробіття росте відносно помірними темпами, і зараз його рівень не перевищує 4% економічно активного населення. З іншого боку, багато проблем зайнятості прийняли глибинний характер. Мова йде про збільшення прихованого безробіття, про ріст долі громадян, які звертаються в службу зайнятості, серед всіх жителів, що зазнають труднощів з пошуками роботи (до 30%), про ріст долі випускників учбових закладів серед всієї безробітної молоді. Одночасно швидкими темпами розвивається занятість в тіньовій економіці, масштаби якої оцінюються в 10-15 млн. осіб.

Список використаної літератури:

1. Рудий М.М. Мікроекономіка // Особливості ринку праці. - Київ: Каравелла.- 2008.- 458с.
2. Задоя А.А., Петруня Ю.Е.// Макроекономіка. - Київ: Знання.-2008.-111с.
3. Бойчик І.М., Харів П.С., Холчан М.І.// Економіка підприємства: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. I-IV рівнів акредитації. -- 2-е вид., пострирал. і доп. -- К.: Каравелла, 2007. -- 298 с.
4. Богиня Д. П., Гришнова О. А.// Основи економіки праці. Навчальний посібник. Київ «Знання-Пресс», 2008.-123с.
5. Офіційний сайт Держкомстату України - <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. <http://ukranews.com/ru/news/economics><http://ukranews.com/ru/news/economics>